

Energistyrelsen

Høringsnotat vedr. eksterne høring af Danmarks globale klimapåvirkning - Global afrapportering 2023

Indhold

Indledning	2
Overordnede bemærkninger	3
Bemærkninger til det forbrugsbaserede klimaaftryk - opgørelse og fremskrivning.....	5
Bemærkninger til biomasse/faste biomassebrændsler	8
Bemærkninger til grøn eksport og store virksomheders klimaarbejde	14
Overordnede bemærkninger til myndighedernes globale indsatser	16
Bemærkninger til globale klimaambitioner	19
Bemærkninger til klimabistand, klimafinansiering og investeringer	20

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

T: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk

Indledning

Energistyrelsen indledte den 28. april høringen af Danmarks globale klimapåvirkning - Global Afrapportering 2023 (GA23).

Høringsmaterialet omfatter en hovedrapport, 22 baggrundsnotater, samt et dataark.

Følgende respondenter har afgivet bemærkninger ifm. høringen:

- Landbrug og Fødevarer
- Dansk Industri
- Globalt Fokus
- NOAH

Indeværende notat organiserer bemærkningerne efter emne og respondent og med Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets eller Udenrigsministeriets svar angivet efter hver bemærkning. Bemærkningerne fra respondenterne kan findes i deres fulde længde på Energistyrelsens hjemmeside.

Overordnede bemærkninger

Bemærkning	Afsender	Svar
Landbrug & Fødevarer anser GA23 som en overordnet synliggørelse af den danske klimapåvirkning, men mener ikke, at den egner sig som politisk beslutningsgrundlag. Det er langt fra alle aspekter af Danmarks klimapåvirkning, der er belyst, og opgørelserne er forbundet med væsentlig usikkerhed. Energistyrelsen gør opmærksom på, at der er usikkerhed knyttet til analysernes resultater, men dette bør fremgå tydeligere af rapporten og ikke blot i baggrundsnotaterne.	Landbrug og Fødevarer	Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet anerkender at opgørelserne er forbundet med usikkerhed, og er enig i at det er vigtigt at dette fremgår af rapporten. Derfor er usikkerhederne beskrevet flere steder i selve hovedrapporten. Fx på side 11, hvor det fremgår: <i>"Der findes endnu ikke en international ensartet opgørelsesmetode for et lands globale klimapåvirkning. Opgørelserne er derfor forbundet med usikkerhed, og ikke alle aspekter af Danmarks klimapåvirkning er belyst. Forbedring af metoder og datagrundlag er et løbende fokusområde ift. opgørelsen af Danmarks globale klimapåvirkning."</i> Usikkerhederne nævnes også flere andre steder.

Bemærkning	Afsender	Svar
<p>Ligesom Global Afrapportering 2022 (GA22), savner vi fra Globalt Fokus' side fortsat tydelighed, transparens og højere ambitioner i Global Afrapportering 2023, når det kommer til bidraget til verdens fattigste og mest klimasårbare samt i de internationale klimadiplomatiske indsatser. Endeligt vil det være positivt, hvis afrapporteringen fremadrettet tager et mere helhedsorienteret perspektiv for at opkvalificere forståelsen af de fulde effekter af danske internationale klimaindsatser. I det følgende opfordrer vi derfor igen til forbedringer både i afrapporteringens metode og de fremadrettede politiske ambitioner, set fra et globalt udviklingsperspektiv.</p>	<p>Globalt fokus</p>	<p>Udenrigsministeriet anser det som helt centralt, at klimabistanden skal bruges på verdens fattigste og mest klimasårbare lande. Som det fremgår af bilag 20 og 21.1, har dansk klimabistand i 2022 bidraget til at opbygge modstandsdygtighed over for klimaforandringerne for de mest sårbare befolkningsgrupper. I afsnit 3.2 i bilag 20 fremgår det ligeledes, at udgangspunktet for Danmarks indsatser, både multilateralt og bilateralt, er transparens, ansvarlighed, ikke-diskrimination og folkelig deltagelse i klimatilpasningsindsatser, samt at sikre at menneskerettigheder og oprindelige folks rettigheder respekteres og styrkes i de danske klimatiltag.</p> <p>Udenrigsministeriet noterer sig Globalt Fokus' bemærkninger og vil i den kommende globale strategi og afrapportering sigte mod øget tydelighed og transparens i afrapporteringen af den danske klimabistand.</p>

Bemærkning	Afsender	Svar
<p>Mere helhedsorienteret vurdering af globale effekter af dansk forbrug og danske klimaløsninger</p> <p>Hvis formålet med Global afrapportering er at opkvalificere debatten om, hvad der er bæredygtige løsninger også fra et globalt perspektiv, bør der fremadrettet i endnu højere grad vægtes en samtænkning på tværs af internationale effekter af danske klimaindsats og ikke blot ift. CO2 udledninger. En manglende samtænkning af de internationale effekter fra klimaindsatser på fx biodiversitet, resourceanvendelse, arealanvendelse, menneskerettigheder, forurening m.m. vil risikere at give misvisende billede af, hvad der udgør gode løsninger. Dette kan føre til sociale konsekvenser for i forvejen marginaliserede grupper, og potentielt føre til begrænsede muligheder for global grøn omstilling og udvikling.</p>	Globalt Fokus	Formålet med afrapporteringen er jf. Klimaloven at synliggøre Danmarks globale påvirkning af klimaet. Afrapporteringen skal beskrive de internationale effekter af den danske klimaindsats. Mulighederne for at have et bredere fokus på bæredygtighed i dele af GA på sigt vil blive undersøgt.

Bemærkninger til det forbrugsbaserede klimaaftryk - opgørelse og fremskrivning

Bemærkning	Afsender	Svar
<p>Det er svært at sammenligne det danske forbrugsbaserede aftryk med omkringliggende landes, som f.eks. Sverige, hvor man ikke medregner land use. Derfor er det meningsfuldt, at Energistyrelsen løbende opdaterer og optimerer datagrundlag og metoder.</p>	Landbrug og Fødevarer	Det kunne være fordelagtigt, hvis der var en ensartet metode til at beregne det forbrugsbaserede klimaaftryk på tværs af lande, som samtidig var retvisende for de enkelte lande. Derfor indgår Energistyrelsen også løbende i dialog med internationale samarbejdspartnere på området som fx Sverige og EU-Kommissionen med det formål, at skabe større sammenlignelighed på tværs af lande.

Bemærkning	Afsender	Svar
<p>DI vil gerne kvittere for inkluderingen af en fremskrivning af det forbrugsbaserede klimaaftryk. Det er spændende redskab, som vi ser frem til at følge udviklingen i. Særligt bliver det spændende at se, hvad inkorporeringen af andre landes klimaplaner betyder for fremskrivningen, da den nuværende metode med SSP-scenarier ikke tager højde for sandsynligheder. Det er dog stadig interessant at se udviklingen i udledningerne, hvis vores egne udledninger udvikler sig som forventet. I den kommende rapportering ser DI frem til, at der videreudvikles på metoden for fremskrivning af de forbrugsbaserede udledninger.</p>	<p>Dansk Industri</p>	<p>Det vurderes relevant at indarbejde andre landes klimaplaner i kommende fremskrivninger. Derfor arbejdes der også på at udvide kommende fremskrivninger med et NDC-scenarie for omverdenen.</p>
<p>Endelig er vi meget kritiske over for den måde Danmarks afbrænding af importeret biomasse behandles på i hovedrapporten – det gælder udover den måde biomassen beskrives på også det faktum, at rapporten ikke medregner emissioner fra biomasse i det forbrugsbaserede regnskab. Begge dele er lige slemt. Det tal, som er knyttet til afbrænding af biomasse bør naturligvis lægges til tallet for Danmarks globale klimaaftryk. Det er det eneste reelle – og at der er metodiske vanskeligheder og unøjagtigheder kan ikke bruges som begrundelse for ikke at tage det med. Evt. kan man nøjes med at medregne emissionerne fra den importerede biomasse.</p>	<p>NOAH</p>	<p>Emissionerne fra afbrænding af biomasse ift. det forbrugsbaserede klimaaftryk er beskrevet i hovedrapportens afsnit 2.1.3.</p>

Bemærkning	Afsender	Svar
<p>Selvom der endnu ikke findes en overordnet international ensartet opgørelsesmetode for et lands globale klimapåvirkning, anbefaler Landbrug & Fødevarer, at man så vidt, det er muligt, benytter kendte, fælles metoder til afrapportering. En standardiseret metode vil f.eks. gavne opgørelsen af de forbrugsbaserede udledninger.</p>	<p>Landbrug og Fødevarer</p>	<p>Det tilstræbes i GA at give det mest retvisende billede af Danmarks forbrugsbaserede klimaaftryk. Til det anvendes en anerkendt metode, hvor der bl.a. trækkes på danske nationalregnskabsdata, så opgørelsen bliver så præcis som muligt for Danmark. Sverige anvender i vid udstrækning den samme metode.</p> <p>Det kunne være fordelagtigt, hvis alle lande opgjorde deres forbrugsbaserede klimaaftryk på én standardiseret måde, som samtidig er retvisende for det enkelte land. Det er ikke tilfældet. I baggrundsnotatet beskrives dog EU-kommissionens opgørelse af det forbrugsbaserede klimaaftryk på tværs af alle medlemslandene.</p>

Bemærkninger til biomasse/faste biomassebrændsler

Bemærkning	Afsender	Svar
<p>Jeg noterer mig, at Energistyrelsen (ligesom IGN) fortsat (ligesom sidste år) bruger det misvisende sprogbrug om at "forbrændingen af træbiomassen fremrykker de udledninger, der ellers ville ske senere." Dette er misvisende, for udsagnet om at emissionerne ellers ville ske senere, bygger på nogle (af IGN) særligt udvalgte forudsætninger for de alternative scenarier vedrørende det træ, der afbrændes i Danmark. Der ikke er belæg for at vælge de alternativer – og rapporten (fra IGN) bygger i vid udstrækning på oplysninger fra energiselskaberne, som ikke er dokumenteret på anden vis, og som offentligheden ikke har mulighed for at kontrollere. Det nævnes også, at den danske aftale om "bæredygtighedskrav til biomasse til energi" kan tages som garant for, at der genplantes.</p> <p>Man kan sige, at Energistyrelsen/IGN bruger en masse tid på at argumentere for, at de alternative scenarier for biomasses <i>kunne være</i> det, som påstås i rapporten, men det gør det ikke mere sandt. De forudsætninger, der stilles op for de alternative anvendelser af biomassen, medfører at klimapåvirkningen fra afbrænding af biomasse estimeres lavere, end den reelt er.</p>	NOAH	<p>Beregningerne i Global Afrapportering 2023 knytter sig til det konkrete danske forbrug af biomassebrændsler i 2021. Beregningerne er lavet ud fra konkrete forbrugsdata og konkrete antagelser om dette forbrug. Som NOAH påpeger er viden og antagelser om den alternative anvendelse af træet væsentlig for resultatet af beregningerne.</p> <p>Det vurderes, at resultater, metode, forudsætninger og antagelser angående CO2-effekten af det danske forbrug af træpiller og træflis til el- og fjernvarmeproduktion er velbelyst i rapporten Danmarks Globale Klimapåvirkning 2023 samt offentliggjort baggrundmateriale.</p>

Bemærkning	Afsender	Svar
<p>Måden at ansætte udledningerne ud fra, hvad der <i>over tid</i> vil blive bundet igen gennem genvækst i skovene – og så kigge på nogle perspektiver langt ud i fremtiden er også misvisende. Uanset om de i teorien muligvis er rigtige under nogle ideelle forhold, så er de ubrugelige indenfor den tidshorisont, vi har til at nedbringe vores udslip af klimagasser. Hvad hjælper det at “bevise”, at i et tilstrækkeligt langt tidsperspektiv kan brugen af biomasse fremvise en netto reduktion i drivhusgasudledningerne sammenlignet med afbrænding af fossile brændstoffer? EU og Danmark har målsætninger for reducerede udledninger allerede i 2030 – og IPPC har påpeget, at risikoen for “tipping points” er stor allerede i den nærmeste fremtid.</p>	NOAH	<p>Det vurderes, at resultater, metode, forudsætninger og antagelser angående CO2-effekten af det danske forbrug af træpiller og træflis til el- og fjernvarmeproduktion er velbelyst i rapporten Danmarks Globale Klimapåvirkning 2023 samt offentliggjort baggrundmateriale.</p>
<p>Dertil kommer, at det danske forbrug absolut ikke kan opskaleres til resten af kloden uden fortsatte ødelæggelser af forskellige arters levesteder, for den form for skovbrug, der er skitseret i netto-scenarierne er kun mulige med plantagedrift, der slet ikke harmonerer med stor biodiversitet.</p>	NOAH	<p>GA23 indeholder ikke en vurdering af størrelsen af det danske forbrug af biobrændsler.</p> <p>Det bemærkes desuden, at det konkrete danske forbrug af biomassebrændsler skal opfylde de lovbundne bæredygtighedskriterier, som bl.a. stiller krav om beskyttelse af og hensyn til skovenes biodiversitet.</p>

<p>Det sættes endvidere som en forudsætning, at så godt som al den biomasse, der anvendes er "ægte rester", og der argumenteres med, at den alternative anvendelse enten ville være at blive brændt i skoven eller ved savværket, eller at det nedbrydes enten i skoven eller ved savværket, og dermed udleder CO2 i forskellige tempi afhængigt af om det brændes eller efterlades til forrådnelse og afhængigt af størrelsen på de "ægte rester". Alternativt kan de ægte rester anvendes til andre produkter (som så også til sidst vil blive brændt eller nedbrudt) men det sker sjældent. Og der argumenteres således for, at dersom træet ikke anvendes til bioenergi, ville "den senere alternative udledning [...] primært opstå ved forrådnelse og anden nedbrydning af det træ, som i den aktuelle markedssituation ville blive efterladt i skoven eller ved træindustrien, hvis der ikke var en efterspørgsel på det til energiproduktion. (Min fremhævning). Man ser overordnet helt bort fra, at det ikke er alt kulstoffet, der ender i atmosfæren, når træer nedbrydes, men at noget af det faktisk ender med at bidrage til jordens organiske bundne kulstof. Dette afspejles f.eks. i figur 10 i baggrundsrapporten.</p> <p>Med den ovennævnte forudsætning tages der ikke hensyn til, at biomassen i vid udstrækning slet ikke er "ægte rester", men derimod kommer fra træer, der fældet specifikt med henblik på at bruge dem til energi. I IGN-rapporten (side 29) skrives der således: "<i>Stems used for energy is a broader category which contains undersized stems, stems with rot, bend stems, and stems from non-merchantable tree species. For stems, we assumed that the alternative fate was to be felled and left on site during forest harvest.</i>" (Min</p>	<p>NOAH</p>	<p>Det vurderes, at resultater, metode, forudsætninger og antagelser angående CO2-effekten af det danske forbrug af træpiller og træflis til el- og fjernvarmeproduktion er velbelyst i rapporten Danmarks Globale Klimapåvirkning 2023 samt offentliggjort baggrundmateriale.</p> <p>Det bemærkes desuden, at det konkrete danske forbrug af biomassebrændsler skal opfylde de lovbundne bæredygtighedskriterier, som bl.a. stiller krav om genetablering af skov efter fældning, dvs. et forbud mod skovrydning.</p>
--	-------------	--

fremhævning). Man konkluderer, at det, der kaldes "den aktuelle markedssituation" gør, at træet ikke kan anvendes til andet, samtidig med, at man antager, at træerne ville blive fældet under alle omstændigheder. Men det er jo ikke en antagelse, der er grund til at tro på. Og når træer fældes specifikt med henblik på at bruge dem til energi, så kunne deres alternative skæbne ligeså vel være, at de fik love til at blive ståede og fortsætte med at binde CO₂ fra atmosfæren, eller at de blev fældet for at lave træprodukter.

Det anerkendes, at en vis andel af træet kommer fra hele stammer, men det nævnes i den forbindelse kun, at det reducerer kulstoflageret, når stammerne fjernes i skovene, mens den alternative mulige fortsatte vækst, og det dertil knyttede CO₂-optag, ikke nævnes. Det er misvisende, når de opstillede forudsætninger undlader at tage hensyn til den mistede mulighed for at optage atmosfærisk CO₂, når træerne fældes og brændes. Figur 4 i baggrundsmaterialet er et eksempel på, at man overhovedet ikke anerkender muligheden for fortsat vækst og CO₂-optag. Denne undladelse er ikke i orden – især ikke, når vi bruger så mange træpiller fra Estland og Letland, hvor det er veldokumenteret at træpilleindustrien i vid udstrækning er baseret på skovrydning, og hvor miljøorganisationer også har dokumenteret, at træerne ikke er syge eller elendige, som det påstås i citatet ovenfor.

Den Canadiske regering præsenterer en online model, hvor man kan se, hvad det betyder, hvis man sammenligner afbrænding af

Bemærkning	Afsender	Svar
<p>biomasse med det alternativ, at træerne fortsætter med at vokse og optage atmosfærisk CO2. (se fuldt høringsnotat for fodnote)</p>		
<p>Energistyrelsen/IGN antager samtidig, at det kun er en meget lille procentdel af det træ, der hentes ud fra skovene, der kunne have været brugt til noget andet, og som derved giver anledning til ILUC. Det skrives også i en note, at "Der er ikke noget i data, som tyder på egentlig skovrydning, hvor skoven ikke genetableres, i forbindelse med forbruget af biomasse til dansk produktion af el og fjernvarme i 2020 (IGN, 2022). Dette gør sig også gældende for forbruget i 2021 (Nielsen, 2023)." Og efterfølgende: "Nærværende notat søger derfor at beskrive, hvordan den samlede nettoudledning af CO2 fra Danmarks forbrug af faste biomassebrændsler til energi kan vurderes og kvantificeres ud fra konkrete data." Jeg synes ikke det er en troværdig dokumentation/anvendelse af data.</p> <p>Antagelsen om, at skovtræ afbrændt i Danmark primært kommer fra restprodukter, er simpelthen ikke berettiget. Og "bevisførelsen" i baggrundsmaterialet fra IGN om at det træ, der bruges til bioenergi, sjældent har anden anvendelse (der kan betale sig), modsiges af en artikel fra det estiske medie ERR.ee (fra november 2022) (se fuldt høringsnotat for fodnote), hvor det påpeges at prisen på tømmer er steget voldsomt som følge af en stærkt øget efterspørgsel på træ til energi. Det modsiges også af IGN's egen rapport om "Wood flows through the Danish economy" (se fuldt høringsnotat for fodnote)</p>	<p>NOAH</p>	<p>Det vurderes, at resultater, metode, forudsætninger og antagelser angående CO2-effekten af det danske forbrug af træpiller og træflis til el- og fjernvarmeproduktion er velbelyst i rapporten Danmarks Globale Klimapåvirkning 2023 samt offentliggjort baggrundmateriale.</p> <p>IGN's Træstrømsanalyse, som NOAH refererer til, udkom efter at GA23 blev godkendt, og indeholder så vidt vides, ikke information, som strider mod rapportens resultater.</p>

Bemærkning	Afsender	Svar
<p>EU-Kommissionen har pålagt Danmark, at vi i den næste Nationale Energi og Klima Plan (NECP) skal indgive mere detaljerede oplysninger om, hvordan der skal sikres bæredygtighed i den biomasse, vi bruger, og om hvor vi forestiller os at biomassen skal komme fra, og hvordan den vil påvirke kulstofdrænet.</p> <p>På trods af dette, nævnes kulstofdræn kun i ordforklaringen under klimaneutralitet i baggrundsmaterialet.</p> <p>Og samtidig påstås det endda at skovenes kulstofpulje i jorden vil være upåvirket af, at der udtages store mængder træ til biomasse.</p>	NOAH	<p>Det vurderes, at resultater, metode, forudsætninger og antagelser angående CO2-effekten af det danske forbrug af træpiller og træflis til el- og fjernvarmeproduktion er velbelyst i rapporten Danmarks Globale Klimapåvirkning 2023 samt offentliggjort baggrundmateriale.</p>

Bemærkninger til grøn eksport og store virksomheders klimaarbejde

Bemærkning	Afsender	Svar
Hvert år eksporteres en lang række varer, teknologier og services som bidrager positivt i det globale CO2-regnskab, men GA23 begrænser sig til at omfatte grøn energi- og miljøteknologi, hvoraf henholdsvis vind- og vandteknologi er dominerende. I baggrundsnotatet har man valgt at fremhæve SKOV A/S som eksempel på en virksomhed, der eksporterer 90 pct. af sine klimaløsninger til animalsk produktion verden over, men som ikke medregnes i GA23. Landbrug & Fødevarer henstiller til, at Energistyrelsen favner bredere, idet der findes mange produkter, som kan tilskrives bidrag til reduktion af CO2-udledninger globalt. I tillæg til SKOV A/S kunne man indledningsvist undersøge og medregne de globale klimareduktioner, der leveres af virksomheder som KMC, VikingGenetics, Chr. Hansen, Sejlet Planteforædling, Nordic Seed, DanBred, DLG, Arla Foods, Danish Agro, DLF og FOSS. Der findes trods alt mange drivhusgasreduktioner uden for de danske grænser, som ikke er afledt af eksport af de mere traditionelle teknologier.	Landbrug og Fødevarer	Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet er opmærksom på dette, og vil fortsat forsøge, at lave en opgørelse af eksportens potentielle CO ₂ e-reduktioner, som favner bredere end energiteknologi. For at synliggøre, at der netop er andre produkter, som også bidrager, er der for nu inddraget case-eksempler.

Bemærkning	Afsender	Svar
<p>Arbejdet med at belyse reduktionspotentialer er også en hovedprioritet for Dansk Industri. For at danske virksomheder kan markedsføre sig med reduktionspotentialer, er det vigtigt, at vi har data, som vi kan stole på. Her er Energistyrelsens arbejde særligt værdsat. I rapporten kigges der på eksport af grøn, dansk energiteknologi, som er en stor og vigtig del af grøn eksport. Fremadrettet kunne det dog være spændende også at se på grøn eksport af f.eks. miljø- og vandteknologi, hvor Danmark særligt på vand har en stærk position.</p>	Dansk Industri	<p>Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet er opmærksom på, at det er andre eksportvarer- og -services som bidrager til CO₂e-reduktioner uden for Danmark. Der arbejdes på, at lave en opgørelse af eksportens potentielle CO₂e-reduktioner, som favner bredere end den nuværende afgrænsning.</p>
<p>DI mener, at effekterne ved energieffektivisering mangler at blive belyst i rapporten. Danske virksomheders løsninger bidrager, som nævnt i rapporten, til væsentlige reduktioner i CO₂ i udlandet. Her savnes en større belysning af energieffektiviserings potentialer</p>	Dansk Industri	<p>Varer kategoriseret som 'grøn energiteknologi' –herunder også til energieffektiviseringer- indgår i opgørelsen af de potentielle CO₂e-reduktioner fra dansk eksport af grøn energiteknologi.</p>
<p>Det fremhæves, at Danmark er god til at eksportere grønne teknologier (som måske kan bidrage til at reducere andre landes emissioner). Dette er en afledningsmanøvre i forhold til at holde fokus på de store emissioner, vi er ansvarlige for. Danmark tjener jo på denne eksport, som derved er med til at øge Danmarks forspring som et af klodens rigeste og mest storforbrugende lande.</p> <p>Endnu værre er det, at så stor en andel af de fremhævede teknologier øjensynligt er teknologier til afbrænding af biomasse i form af biogas og biomassebaseret kraftvarme.</p>	NOAH	<p>Formålet med afrapporteringen er jf. Klimaloven at rapportere på de internationale effekter af Danmarks klimaindsats. Dertil er der udarbejdet et groft skøn for, hvad dansk eksport, for nogle eksportkategorier, kan bidrage med uden fra Danmarks grænser. I sidstnævnte er bioteknologier medtaget ud fra antagelsen om at biomasse når det anvendes til energiformål har en nuludledning, da høst af træ og anden biomasse jf. FN's retningslinjer opgøres som en udledning i det land, hvor træet høstes, hvorfor udledningen ikke skal tælles med i det land hvor biomassen afbrændes.</p>

Overordnede bemærkninger til myndighedernes globale indsatser

Bemærkning	Afsender	Udenrigsministeriets svar
<p>Internationale klimaindsatser og menneskerettigheder hænger uløseligt sammen I 2021 og 2022 udtrykte vi bekymring for det manglende fokus på menneskerettigheder i GA21 og GA22 samt klimaprogrammet for 2021. Det skyldes, at der desværre er mange eksempler på velmenende globale klimatiltag, der krænker menneskerettighederne. I GA23 er vigtigheden af en rettighedsbaseret tilgang som udgangspunkt i Danmarks internationale klimaarbejde desværre fortsat ikke tilstrækkeligt afspejlet som et gennemgående tema. Fokus på civilsamfundsrepræsentation, oprindelig folk og piger og kvinders rettigheder fremhæves som et dansk opmærksomhedspunkt i grønne forhandlinger (bilag 15), og det nævnes som et grundprincip for klimatilpasning (bilag 20) hvilket er positivt, men rettigheder savnes som et fundament for alle reduktionsindsatser, selvom begreber som just og inclusive transition, fremgår visse steder. Mest problematisk er det, at det udebliver som en klar dansk prioritet i beskrivelsen af de danske klimadiplomatiske indsatser, hvor danske indsatser for et stærkt rettighedssprog i implementerende aftaler ikke beskrives.</p>	<p>Globalt Fokus</p>	<p>Udenrigsministeriet er enig i vigtigheden af en menneskerettighedsbaseret tilgang til Danmarks internationale klimaarbejde. Således anvender Udenrigsministeriet også en menneskerettighedsbaseret tilgang i programmeringen af klimaprojekter inden for udviklingssamarbejdet. Derudover har Danmark i sit klimadiplomatiske arbejde også fokus på menneskerettigheder, ligestilling, oprindelige folk samt inddragelse af civilsamfundet. Som Globalt Fokus nævner, refereres der i flere baggrundsnotater til menneskerettigheder og den danske indsats for at styrke en retfærdig og rettighedsbaseret bæredygtig udvikling (bilag 15, 16 og 20).</p>

Bemærkning	Afsender	Udenrigsministeriets svar
<p>Endelig er der i Globalt Fokus en bekymring for, at der i Global Afrapportering kun fremhæves positive rettighedsbaserede tilgange. Der mangler en garanti for, at kendskab til eksempler, hvor dansk finansiering af klimaindsatser har medført rettighedskrænkelser vil blive medtaget i afrapporteringen, så det sikres at kommende GA'er giver et helhedsbillede af den danske indsats.</p> <p>Danmark må sætte arbejdet for rettigheder centralt både i sine bilaterale projekter, ifm. Klimafinansiering, i multilaterale fora og fonde samt ved internationale forhandlinger. Dette bør fremadrettet fremgå tydeligt af såvel regeringens globale strategi, som i den globale afrapportering.</p>	<p>Globalt Fokus</p>	<p>Udenrigsministeriet er enig i, at fremme og beskyttelse af menneskerettigheder er vigtigt i både bilaterale projekter, ifm. klimafinansiering, i multilaterale fora og fonde samt ved internationale forhandlinger.</p>

Bemærkning	Afsender	Udenrigsministeriets svar
<p>Afrapportering af støtte til internationale naturindsatser</p> <p>Det er positivt at Danmark siden GA21 har øget prioriteringen af miljø og biodiversitet og den rolle det kan spille for klimaet, ved at øremærke 5% af den samlede udviklingsbistand til denne type indsatser. Samtænkningen af natur og klima er et centralt bidrag til at udviklingslandene kan nå klimamålene i deres National Determined Contributions (NDC) under Parisaftalens Artikel 4, som samtidig kan bidrage til forbedret biodiversitet og levevilkår, hvis det gøres rigtigt. Vi anbefaler derfor, at en opgørelse over Danmarks bidrag til naturindsatser også fremgår af kommende globale afrapporteringer. Dette skal også ses i lyset af den seneste internationale biodiversitetsaftale, der også indeholder finansieringselementer til disse formål. Et overblik over bidrag til begge formål bør derfor indgå, da disse er tæt knyttet.</p>	<p>Globalt Fokus</p>	<p>Udenrigsministeriet er enig i, at et øget fokus på samspillet mellem natur, klima og biodiversitet, herunder naturbaserede løsninger kan bidrage til at styrke danske klimaindsatser, hvor relevant. Danmark arbejder på at styrke samtænkning af natur, klima og biodiversitet, bl.a. som opfølgning på Kunming-Montreal Globale Biodiversitetsaftale. I GA23 baggrundsnotat 20, afsnit 3.7 "Fremme indsatser der sammentænker klima, miljø og biodiversitet" beskrives nogle af Danmarks mest centrale bidrag til naturindsatser. I den kommende globale afrapportering kan det støttes at give et overblik over danske hovedbidrag til naturindsatser, herunder støtte til biodiversitet og naturbaserede løsninger, i det omfang det er muligt.</p>

Bemærkninger til globale klimaambitioner

Bemærkninger	Afsender	Udenrigsministeriets svar
<p>Fremhæv Danmarks indsats for at mobilisere civilsamfundet</p> <p>GA23 fremhæver en række vigtige klimapolitiske virkemidler, der bidrager til at fremskynde global klimahandling, men civilsamfundets betydning heri glimrer desværre ved sit fravær. Danmark er på nogle punkter blevet et klimaforegangsland takket være stærkt folkeligt pres fra civilsamfundet, herunder særligt den unge generation. Et tilsvarende pres er nødvendigt i alle lande, og udgør et afgørende element i at højne det internationale klimapolitiske ambitionsniveau, som også understreget og dokumenteret af FN's specialrapportør Clement Voule i dennes rapport fra 2021 (se fuldt høringssvar for fodnote). Globalt Fokus anbefaler derfor, at man i kommende afrapporteringer rapporterer på, hvad Danmark gør for at fremme civilsamfundets råderum, beskyttelse af miljøforkæmpere, demokrati og andre vilkår der muliggør et folkeligt pres for klimahandling.</p>	Globalt Fokus	<p>Udenrigsministeriet anser civilsamfundets rolle og bidrag til at øge de globale klimaambitioner som helt central, hvilket bl.a. også afspejler sig i Danmarks klimadiplomatiske indsats samt den brede danske støtte til civilsamfundsorganisationers klimaindsats. Her kan eksempelvis nævnes Ungdomsdelegatsprogrammet, som Udenrigsministeriet støtter igennem Dansk Ungdoms Fællesråd. Derudover har Udenrigsministeriet også løbende og tæt dialog med civilsamfundsrepræsentanter om klimapolitiske emner både før, under og efter de formelle klimaforhandlinger.</p> <p>Det fremhæves bl.a. i bilag 20, at det grønne partnerskab, der blev etableret i 2021 mellem Udenrigsministeriet og det danske civilsamfund, har bidraget til at udmønte det grønne spor i den udviklingspolitiske strategi. Det fremhæves bl.a., hvordan partnerskabet har styrket samarbejdet mellem civilsamfundet og Udenrigsministeriets fagkontorer. Hertil bemærkes, at de 18 Strategiske Partnerskabsaftaler (SPA) for 2022-2025 med danske civilsamfundsorganisationer, som blev indgået i 2021, bl.a. har skærpet det tværgående fokus på det grønne og introduceret tematiske partnerskaber på klima og grønne løsninger.</p>

Bemærkninger til klimabistand, klimafinansiering og investeringer

Bemærkninger	Afsender	Udenrigsministeriets svar
<p>Som det også blev angivet i Globalt Fokus' bemærkninger til GA21 og GA22 har Danmark en selvstændig forpligtelse til at give minimum 0,7% af BNI til udviklingsbistand, og en selvstændig forpligtelse til at give en 'fair share' af forpligtelsen om 100 milliarder dollars årligt i ny og additionel klimafinansiering til fattige lande. Begge dele er altafgørende, hvis vi globalt set skal have en chance for at nå FN's Verdensmål, og hvis Danmark skal spille den rolle som konstruktiv brobygger i det internationale klimasamarbejde, som regeringens globale klimastrategi lægger op til. I GA23 angives det at 20,2% af udviklingsbistanden - svarende til 2.871 mio. kr. i 2021 - er givet som klimabistand. Hertil oplistedes klimabistand gennem EU's instrumenter, samt mobiliseret klimafinansiering gennem IFU og multilaterale udviklingsbanker, hvilket alt sammen knyttes til Danmarks bidrag til den erklærede målsætning om fra COP15 om at give nye og additionelle midler til klimafinansiering. Det er desværre et udtryk for dobbelttælling, når udviklingsbistand tælles med i opgørelsen af dansk klimafinansiering. Denne problematik forværres kun af målsætningen om at 25% af udviklingsbistanden skal udgøre klimabistand fra 2023 og frem. Udviklingsbistand skal naturligvis tage højde for klimaforandringer, og der findes gode muligheder for at sikre co-benefits igennem eksempelvis naturbaserede løsninger, der både bidrager til fattigdomsbekæmpelse, ulighed, biodiversitet og klima. Men når regnskabet gøres op, skal pengene adskilles.</p>	<p>Globalt Fokus</p>	<p>Danmark har i mere end 40 år levet op til FN's mål om at afsætte minimum 0,7 pct. af BNI til udviklingsbistand til at hjælpe dem, der har mindre end os selv. Der er ikke nogle internationale forpligtelser, der siger, at klimabistanden skal være oven i de 0,7 pct. af BNI i udviklingsbistand. Klimabistanden har altid været en del af udviklingsbistanden og er blevet rapporteret til OECD DAC som sådan. Målsætningen fra COP15 om at mobilisere 100 milliarder dollars årligt i klimafinansiering til udviklingslandene i 2020 er et kollektivt mobiliseringsmål, og der er ikke på COP15 eller senere aftalt noget om, hvor meget enkeltlande, herunder Danmark, skal bidrage med. Danmark har siden 2019 bidraget med mere end 1% af den kollektive målsætning for de udviklede lande om at mobilisere 100 milliarder dollars årligt. Det er mere end vores relative andele af de udviklede landes BNI tilsiger, og lægger os i toppen blandt bidragsydere set ift. til vores størrelse og per capita BNI.</p>

<p>Behov for større tydelighed om finansiering af reduktion og klimatilpasning</p> <p>Danmark har ifølge Parisaftalen en forpligtelse til at sikre en balance mellem finansiering til hhv. reduktioner og tilpasning fra og med 2020. Fordelingen opgøres tydeligt for andelen af klimabistand der går til hhv. tilpasning og reduktioner, men der bør tilstræbes klarhed over fordelingen på tværs af alle klimafinansieringsinstrumenter. Det er derfor problematisk at GA23 ikke rapporterer på fordelingen af klimafinansiering mobiliseret gennem EU's globale instrumenter, IFU og multilaterale udviklingsbanker, som går til hhv. tilpasning og reduktioner. En øget finansiering til at opbygge modstandsdygtige samfund i verdens fattige og klimasårbare lande er yderst nødvendig, men kan ikke sikres alene igennem klimabistand. Der er derfor brug for gennemsigtighed for, hvordan den mobiliserede klimafinansiering bidrager til klimatilpasningsindsatser – særligt set i lyset af at privat klimafinansiering overvejende går til reduktionsindsatser. Endelig bemærkes det, at kategorien for indsatser, der både bidrager til tilpasning og reduktioner har været fjernet siden GA21. Globalt Fokus har tidligere udtrykt bekymring for præcisionen af opgørelsesmetoden for blandede indsatser, og den manglende transparens vedrørende behandlingen af blandede indsatser i GA23 er derfor kilde til fortsat betænkhed og bør derfor udbedres til næste afrapportering. Denne transparens og balance bør Danmark tilstræbe i sine bilaterale indsatser, samt i arbejdet med multilaterale bevillinger.</p>		<p>Udenrigsministeriet er enig i, at information om fordelingen mellem tilpasning og reduktion på tværs af alle instrumenter bør inkluderes i fremtidige GA rapporter, og vil søge at inkludere denne information i det omfang, den er tilgængelig, herunder også mere klar information om blandede indsatser.</p>
--	--	--

Bemærkninger	Afsender	Udenrigsministeriets svar
<p>Gennemsigthed om modtagere og afsendere af dansk klimafinansiering</p> <p>Danmark har i den udviklingspolitiske strategi 'Fælles om Verden' en målsætning om at de fattigste og mest sårbare lande får bedre adgang til klimafinansiering. Hvor GA21 i et vist omfang kortlagde, hvilke landegrupper der var modtagere af dansk klimafinansiering, skelner GA23 ikke mellem mellemindkomst-, lavindkomst- og klimasårbare lande. Det angives hellere ikke, hvor stor en del af den mobiliserede klimafinansiering, der kommer fra private investorer. Når Danmark tilskriver sig selv den del af klimafinansieringen, som formidles via multilaterale banker og lignende så sker det på et tvivlsomt grundlag, nemlig Danmarks ejerandel. Realiteten er dog, at der er tale om midler, som udlånes igen og igen til udviklingslande, og at udviklingslandene betaler lånene tilbage med renter, som i mange tilfælde er sat på almindelige markedsvilkår. De fleste af disse midler kommer således ikke fra rige lande, men reelt fra udviklingslande, og dermed er der ikke tale om klimafinansiering fra det globale Nord til det globale Syd, som forpligtelsen i Paris-aftalen tilskriver, og som er det relevante fokus for Global Afrapportering.</p>		<p>Udenrigsministeriet henviser til bilag til finansieringsbaggrundsnotatet, der viser fordeling på lande (samme tabel som sidste år), som ligger på Energistyrelsens hjemmeside.</p> <p>Udenrigsministeriet vil overveje at inkludere en tabel med klimafinansiering fordelt på landegrupper i fremtidige Globale Afrapporterings rapporter i lighed med tabellen i Global Afrapportering fra 2021.</p> <p>Det er angivet i Global Afrapportering fra 2023, hvor stor en del af den mobiliserede klimafinansiering, der kommer fra private investorer. Se tabel 1 og tabel 4 i baggrundsnotat nr. 21.</p> <p>Som angivet ovenfor er målsætningen fra COP15 om at mobilisere 100 milliarder dollars årligt i klimafinansiering til udviklingslandene i 2020 er et kollektivt mobiliseringsmål. Det fremgår af aftaleteksten fra COP15 og senere aftaletekster, at mobiliseringsmålet omfatter en række forskellige finansieringskilder, herunder offentlig og privat finansiering.</p>

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

T: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk